

Datum van
inontvangstneming

:

18/05/2022

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-238/22 – 1

Zaak C-238/22

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

5 april 2022

Verwijzende rechter:

Landgericht Frankfurt am Main (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

21 februari 2022

Verzoekster en appellante:

FW

Verweerster en geïntimeerde:

LATAM Airlines Group SA

Landgericht Frankfurt am Main (rechter in tweede aanleg Frankfurt am Main, Duitsland) Frankfurt am Main, 21 februari 2022
24. Zivilkammer (vierentwintigste kamer voor civiele zaken)

[OMISSIS]

Beslissing

In het geding tussen

FW [OMISSIS]

verzoekster en appellante,

[OMISSIS]

en

LATAM Airlines Group S.A. [OMISSIS] Santiago de Chile (Chili),

verweerster en geïntimeerde,

[OMISSIS]

heeft de 24. Zivilkammer van het Landgericht Frankfurt am Main [OMISSIS]

op 21 februari 2022 de volgende beslissing gegeven:

De behandeling van de zaak wordt geschorst.

Aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) worden krachtens artikel 267 VWEU de volgende vragen over de uitlegging van het Unierecht voorgelegd:

1) **Moet verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 aldus worden uitgelegd dat de passagier – zoals in artikel 3, lid 2, respectievelijk artikel 2, onder j), wordt geëist – zich ook dan op de aangegeven tijd respectievelijk uiterlijk 45 minuten vóór de gepubliceerde vertrektijd bij de incheckbalie respectievelijk bij de gate moet melden om de verordening van toepassing te laten zijn en een situatie van te compenseren instapweigering als bedoeld in artikel 4, lid 3, juncto artikel 7 van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 te doen ontstaan, ook al heeft de luchtvaartmaatschappij die de vlucht in kwestie uitvoert voordien reeds aangekondigd dat zij de passagier niet wenst te vervoeren?**

2) **Voor het geval dat de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord:**

Moet verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 aldus worden uitgelegd dat de rechten op compensatie wegens instapweigering uit hoofde van de artikelen 4 en 7 van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 niet naar analogie met artikel 5, lid 1, onder c), i), van deze verordening kunnen worden toegepast indien de passagier ten minste twee weken vóór de geplande vertrektijd ervan in kennis is gesteld dat hem de toegang tot de vlucht wordt geweigerd?

Motivering

Verzoekster vordert compensatie op grond van artikel 7 van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 (hierna: „passagiersrechtenverordening”).

Verzoekster heeft bij verweerster, een luchtvaartmaatschappij, een vlucht van Frankfurt am Main naar Madrid (Spanje) en terug geboekt. De heenvlucht moest

volgens schema worden uitgevoerd op 22 december 2017, de retourvlucht op 7 januari 2018.

Toen verzoekster op 21 december 2017 probeerde online in te checken voor de heenvlucht, bleek na overleg met verweerster dat verzoekster door verweerster eenzijdig was omgeboekt naar een eerdere vlucht op 20 december 2017, zonder dat verzoekster daarvan in kennis was gesteld. Tegelijk werd verzoekster door verweerster ervan op de hoogte gebracht dat haar reservering voor de retourvlucht op 7 januari 2018 was geblokkeerd omdat zij niet was komen opdagen voor de vlucht van 20 december 2017.

Daarop heeft verzoekster voor zowel de heen- als de retourvlucht andere vluchten bij andere luchtvaartmaatschappijen geboekt. Verweerster heeft voorafgaand aan de gerechtelijke procedure 101,55 EUR van het totale bedrag van 528,33 EUR aan kosten betaald.

Bij vonnis van 2 september 2021 heeft het Amtsgericht Frankfurt am Main (rechter in eerste aanleg Frankfurt am Main, Duitsland) schadevergoeding ten belope van het resterende bedrag van 426,68 EUR en een recht op compensatie ten belope van 250 EUR op grond van de artikelen 5 en 7 van de passagiersrechtenverordening wegens de – als annulering aangemerkte – omboeking van de heenvlucht (in totaal 676,68 EUR) aan verzoekster toegekend. Het vonnis is op dit punt onherroepelijk.

Wat de extra compensatie van 250 EUR betreft die verzoekster heeft gevorderd wegens de instapweigering voor de geboekte retourvlucht, heeft het Amtsgericht het beroep afgewezen en het hoger beroep op dit punt toegestaan.

Verzoekster werd tegen haar wil de toegang tot de retourvlucht van Madrid naar Frankfurt am Main geweigerd in de zin van artikel 4, lid 3, van de passagiersrechtenverordening. Gelet op een uitspraak van het BGH (Bundesgerichtshof; hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland) van 17 maart 2015 (X ZR 34/14, BGHZ 204, 291) moet weliswaar ervan worden uitgegaan dat er sprake is van instapweigering in de zin van artikel 4 van de passagiersrechtenverordening, hoewel verzoekster zich niet bij de incheckbalie heeft gemeld en zich evenmin voor instappen heeft gemeld zoals vereist door artikel 2, onder j), en artikel 3, lid 2, onder a), van de passagiersrechtenverordening, maar het recht op compensatie is uitgesloten vanwege het feit dat verzoekster – volgens een toepassing naar analogie van artikel 5, lid 1, onder c), i), van de passagiersrechtenverordening – op 21 december 2017, en dus meer dan twee weken vóór de geplande vertrektijd van de oorspronkelijk geboekte retourvlucht, in kennis was gesteld van de instapweigering. De voorwaarden voor het bestaan van analogie, van een onbedoelde leemte in de regelgeving en van vergelijkbare belangen zijn vervuld, aangezien het voor de passagier geen verschil maakt of de weigering van toegang tot een vlucht berust op een annulering van de vlucht dan wel op een instapweigering (indien het vluchtschema wordt gehandhaafd).

Met haar hoger beroep handhaaft verzoekster haar vordering tot compensatie wegens de instapweigering voor de retourvlucht op 7 januari 2018. Volgens haar is niet voldaan aan de voorwaarden om artikel 5, lid 1, onder c), i), van de passagiersrechtenverordening naar analogie toe te passen op gevallen van instapweigering. Voor de toepassing naar analogie is geen steun te vinden in de passagiersrechtenverordening.

Of het hoger beroep slaagt, hangt met name ervan af of in casu sprake is van instapweigering en, zo ja, of de uitsluitingsgrond van artikel 5, lid 1, onder c), i), van de passagiersrechtenverordening, die volgens de bewoordingen van deze verordening alleen van toepassing is in geval van annulering, ook geldt in het geval van weigering van toegang tot een vlucht.

Volgens de rechtspraak van het Hof moet in casu ervan worden uitgegaan dat er geen sprake is van een annulering in de zin van artikel 5 van de passagiersrechtenverordening, maar wel van een instapweigering in de zin van artikel 4 van deze verordening. Er is sprake van een annulering wanneer de planning van de oorspronkelijke vlucht is opgegeven, dat wil zeggen wanneer een vlucht als zodanig niet wordt uitgevoerd en alle passagiers worden overgeplaatst naar een andere vlucht [arrest van 19 november 2009, ██████████ e.a., C- 402/07 (en C- 432/07, EU:C:2009:716,) [OMISSIS]].

In casu is de retourvlucht – het enige geschilpunt in het kader van het hoger beroep –, waarvoor de verzoekster over een bevestigde boeking beschikte, weliswaar daadwerkelijk uitgevoerd, maar zonder verzoekster. De planning van de vlucht was niet opgegeven. Integendeel, verzoekster werd de toegang tot de retourvlucht geweigerd, aangezien haar tevoren was meegedeeld dat haar de toegang tot deze vlucht was ontzegd omdat zij niet was komen opdagen voor de omgeboekte heenvlucht.

Volgens de bewoordingen van de passagiersrechtenverordening vereist een recht op compensatie wegens instapweigering overeenkomstig artikel 2, onder j), artikel 3, lid 2, onder a), en artikel 4, lid 3, van die verordening dat de toegang tot de vlucht daadwerkelijk wordt geweigerd, dat wil zeggen dat passagiers die zich tijdig bij de incheckbalie of voor instappen hebben gemeld, tegen hun wil worden verhinderd om aan boord van het vliegtuig te gaan.

Volgens de rechtspraak van het BGH (uitspraak van 17 maart 2015, X ZR 34/14; BGHZ 204, 291) moet de passagiersrechtenverordening teleologisch evenwel aldus worden ingeperkt dat in het geval van een zogenoemde geanticipeerde weigering van de toegang tot een vlucht (zoals bijvoorbeeld in het geval van een vooraf meegedeelde omboeking naar een andere vlucht of – zoals in het onderhavige geval – in geval van schrapping van de passagierslijst) niet van de passagier kan worden verlangd dat hij zich desondanks bij de incheckbalie of voor instappen meldt. Gezien het door de passagiersrechtenverordening nagestreefde hoge beschermingsniveau zou het geen recht doen aan de belangen van de passagier om van hem te verlangen naar de luchthaven te gaan en het vervoer op

te eisen, als reeds van begin af aan vaststaat dat hem de toegang tot het vliegtuig zal worden geweigerd. Hiermee zou worden vastgehouden aan formaliteiten zonder enige redelijke grond. Overigens zou het in strijd zijn met de goede trouw, als een luchtvaartmaatschappij het zelf in de hand zou hebben om het voldoen aan de voorwaarden voor een recht op compensatie wegens een instapweigering te verhinderen doordat zij aan de passagier het inchecken respectievelijk de toegang tot de gate weigert. Om die reden kan in geval van een zogenoemde geanticipeerde weigering van de toegang tot een vlucht een recht op compensatie niet afhankelijk worden gesteld van het verschijnen van de passagier bij de incheckbalie. Het BGH achtte het niet noodzakelijk om voorafgaand het advies van het Hof in te winnen.

De verwijzende rechter volgt dit standpunt van het BGH.

Bij beschikking van 7 oktober 2008 (X ZR 96/06; NJW 09, 87) had het BGH deze vraag reeds aan het Hof voorgelegd, namelijk of de passagier zich in het geval van een voortijdige weigering van de toegang tot een vlucht toch bij de incheckbalie moet melden. Het Hof hoefde over die vraag echter geen uitspraak meer te doen omdat de partijen een buitengerechtelijke schikking hadden getroffen.

Aangezien in casu een vraag over de uitlegging van een Europese verordening aan de orde is, acht de verwijzende rechter zich niet gebonden aan de uitspraak van het BGH van 17 maart 2015 (X ZR 34/14 [OMISSIS]) (ook al deelt hij de opvatting van het BGH), daar de uitlegging van Europees recht onder de exclusieve bevoegdheid van het Hof valt.

Indien de hierboven gestelde eerste vraag bevestigend wordt beantwoord – dat wil zeggen dat in geval van een geanticipeerde weigering van de toegang tot een vlucht het recht op compensatie niet afhankelijk wordt gesteld van het vereiste dat de passagier zich onder de voorwaarden van artikel 2, onder j), en artikel 3, lid 2, onder a), van de passagiersrechtenverordening bij de incheckbalie of voor instappen meldt –, hangt de uitspraak op het hoger beroep tevens ervan af of artikel 5, lid 1, onder c), i), van die verordening naar analogie moet worden toegepast op dit geval van instapweigering.

Volgens de bewoordingen van artikel 5, lid 1, onder c), i), van de passagiersrechtenverordening bestaat er in geval van annulering geen recht op compensatie wanneer de annulering ten minste twee weken vóór de geplande vertrektijd aan de passagier wordt meegedeeld. Volgens de duidelijke bewoordingen van de bepaling heeft deze uitsluitingsgrond enkel betrekking op gevallen van annulering, maar niet op gevallen van instapweigering.

De verwijzende rechter deelt de opvatting van het Amtsgericht Frankfurt am Main in eerste aanleg, volgens welke artikel 5, lid 1, onder c), i), van de passagiersrechtenverordening ook moet worden toegepast op gevallen van instapweigering in de zin van artikel 4 van die verordening.

Het Hof heeft in zijn rechtspraak aanvaard dat bepalingen in Europese verordeningen naar analogie kunnen worden toegepast. Er moet worden uitgegaan van analogie wanneer het op grond van het beginsel van gelijke behandeling, dat vereist dat vergelijkbare situaties niet verschillend worden behandeld, noodzakelijk lijkt om een bepaling ook toe te passen op situaties die buiten de werkingssfeer van die bepalingen vallen (zie bijvoorbeeld arrest van 19 november 2009, C-402/07, [OMISSIS]).

In het onderhavige geval is aan deze voorwaarden voldaan. Het beginsel dat vergelijkbare situaties niet verschillend mogen worden behandeld, vereist dat artikel 5, lid 1, onder c), i), van de passagiersrechtenverordening naar analogie wordt toegepast op het geval van instapweigering. Passagiers die reeds meer dan twee weken vóór de geplande vertrektijd de toegang tot de vlucht werd geweigerd, maar die naar een andere vlucht zijn omgeboekt of die, zoals in casu, zelf een andere vlucht hebben geboekt waarvan de kosten door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert worden vergoed of verplicht dienen te worden terugbetaald, moeten vergelijkenderwijs worden beschermd als passagiers van wie de vlucht werd geannuleerd en waarvan zij meer dan twee weken vóór de geplande vertrektijd in kennis zijn gesteld. Hun belangen zijn vergelijkbaar. Volgens de strekking en het doel van de verordening is er in geval van annulering geen sprake van een recht op compensatie wanneer de passagier daarvan ten minste twee weken op voorhand in kennis is gesteld. In dat geval kan onder normale omstandigheden ervan worden uitgegaan dat de passagier zich aan de nieuwe situatie kan aanpassen, dat wil zeggen dat de last en de onaangenaamheden die met het recht uit hoofde van artikel 7 van de passagiersrechtenverordening moeten worden gecompenseerd, zich zelfs niet voordoen. In dat geval beschikt de passagier in de regel over voldoende tijd om zelf een andere vlucht te boeken en de vergoeding van de kosten op grond van het nationale aansprakelijkheidsrecht te vorderen van de wederpartij (de reisorganisator of de contractuele vervoerder). Ook in het geval van een geanticipeerde weigering van de toegang tot een vlucht, die de passagier meer dan twee weken vóór het geplande vertrek werd meegedeeld, heeft hij voldoende tijd om zich in te stellen op de instapweigering en een andere regeling te treffen (zoals in casu is gebeurd). Uit het oogpunt van een passagier maakt het geen verschil om welke reden hij niet met de geboekte vlucht wordt vervoerd, namelijk of de vlucht in zijn geheel wordt geannuleerd dan wel of de vlucht weliswaar wordt uitgevoerd, maar hem de toegang tot de vlucht om andere redenen wordt geweigerd, bijvoorbeeld wegens overboeking. Het gevolg – het ongemak dat door de instapweigering wordt veroorzaakt – is hetzelfde. Zelfs wanneer de informatie over de annulering of de weigering van de toegang tot een vlucht voortijdig wordt verstrekt, zijn de belangen in beide gevallen vergelijkbaar: de passagier weet reeds twee weken vóór vertrek dat hij niet met de geboekte vlucht zal worden vervoerd. Indien het de bedoeling van de Uniewetgever was dat er in het geval van annulering geen sprake is van een recht op compensatie, moet dit ook gelden voor een geanticipeerde weigering van de toegang tot een vlucht. Anders zou de luchtvaartmaatschappij de mogelijkheid hebben om, bijvoorbeeld in het geval van overboeking, zelf de vlucht in zijn geheel te annuleren (zonder enige compensatie), teneinde schadeloosstelling van

de door een overboeking concreet getroffen passagiers te omzeilen. De passagiers die door een annulering worden getroffen, zouden zich ten opzichte van passagiers die de toegang tot een vlucht wordt ontzegd, dan ten onrechte in een slechtere situatie bevinden, ofschoon beiden zich in een vergelijkbare situatie bevinden.

De Uniewetgever heeft ten aanzien van de instapweigering kennelijk alleen rekening gehouden met de gevallen waarin de passagier onmiddellijk vóór het vertrek van de vlucht de toegang tot de luchthaven wordt geweigerd, met name wegens een overboeking die kort daarvoor is gebleken. De Uniewetgever heeft klaarblijkelijk niet eraan gedacht dat er zich gevallen kunnen voordoen waarin passagiers overeenkomstig artikel 5, lid 1, onder c), i), van de passagiersrechtenverordening reeds in een vroeg stadium in kennis wordt gesteld van een instapweigering die al vroeg vaststaat. Indien de eerste prejudiciële vraag echter bevestigend wordt beantwoord, met andere woorden dat ook in gevallen van een zogenoemde geanticipeerde weigering van de toegang tot een vlucht compensatie dient te worden betaald, dan zou de wetgever die gevallen hebben aangegrepen om, net zoals voor gevallen van annulering, aanspraken op compensatie wegens een geanticipeerde weigering van toelating tot een vlucht ook uit te sluiten wanneer de instapweigering ten minste twee weken vóór het geplande vertrek aan de passagier wordt meegedeeld en hij derhalve over voldoende tijd beschikt om de te compenseren onaangenaamheden en moeilijkheden te voorkomen.

Bij beschikking van 27 november 2018 (2-24 S 139/18) had de verwijzende rechter deze vraag reeds aan het Hof voorgelegd. Het Hof hoefde deze vraag echter niet meer te beantwoorden, omdat de passagiers in die zaak – anders dan in de onderhavige zaak – waren omgeboekt naar een andere vlucht waarmee zij hun eindbestemming zonder vertraging konden bereiken, zodat zij in beginsel geen recht op compensatie hadden (arrest van 30 april 2020, Air Nostrum, C-191/19, EU:C:2020:339).

[OMISSIS]